

Metodiskie ieteikumi

**AUDZINĀŠANAS DARBA PILNVEIDEI
(plānošanai un īstenošanai)
VISPĀRĒJĀS IZGLĪTĪBAS UN PROFESIONĀLĀS
IZGLĪTĪBAS IESTĀDĒS**

**Rīgā
2011**

SATURS

	Lpp.
Ievads	3.
Situācijas raksturojums (metodisko ieteikumu aktualitātes un nepieciešamības pamatojums)	5.
1. Metodisko ieteikumu sasaiste ar valdības un IZM prioritātēm un atbalstītajiem attīstības plānošanas dokumentiem	14.
2. Normatīvie akti, aktuāli audzināšanas darbības īstenošanā	14.
3. Audzināšanas darba mērķis un apakšmērķi	15.
4. Plānojamie audzināšanas darba rezultāti	16.
5. Audzināšanas darba galvenie uzdevumi un to īstenošanas formas	17.

Ievads

Latvijā jaunās paaudzes audzināšana ir viens no aktuālākajiem jautājumiem, jo valsts izaugsmes modelī galvenais virzītājspēks ir cilvēks, viņa zināšanas, gudrība, prasmes un vēlme tās kopt un aktīvi pielietot¹. Kopš 20.gadsimta 90.gadu sākuma Latvijas sabiedrībā notikušas būtiskas pārmaiņas gan politiskajā, gan ekonomiskajā, gan sociālajā un kultūras jomās, kas ietekmējušas arī bērnu un jauniešu vērtīborientāciju. Līdztekus demokrātiskai sabiedrībai raksturīgo vērtību apgūšanai un nostiprināšanai parādījušās arī daudzas negatīvas iezīmes, kas saistītas ar dažādām atkarībām, neiecietību, vardarbību un visatļautību bērnu un jauniešu vidū.

Saskaņā ar normatīvo aktu prasībām² galvenās rūpes par bērnu un viņa izglītošanu un audzināšanu jāuzņemas vecākiem un ģimenei. Savukārt izglītības iestādes uzdevums ir nodrošināt kvalitatīvu izglītības procesu, kas ietver sevī mācību un audzināšanas darbību, kā rezultātā skolēni apgūst zināšanas, prasmes un iemaņas un veido attieksmi pret sevi, citiem cilvēkiem, darbu, dabu, kultūras vērtībām, sabiedrību un valsti. Audzināšanas rezultātā skolēniem veidojas arī noteikti uzvedības paradumi. Tādējādi bērnu audzināšana kļūst par mērķtiecīgu, ilglaicīgu un pēctecīgu procesu, ko īsteno ģimene sadarbībā ar izglītības iestādi un valsts un sabiedrības atbalstu. Visiem, kas iesaistīti audzināšanas darbā, tajā skaitā, skolēniem, vecākiem, pedagogiem, atbildīgajām iestādēm un organizācijām un sabiedrībai kopumā, ir jābūt atbildīgiem par savu pienākumu un tiesību zināšanu, izpratni un ievērošanu.

Audzināšanas darbības rezultātā tiek īstenota vērtībizglītība, kas pedagoģijas zinātnieku skaidrojumā ir personas pamatvērtību – garīguma, morāles, kultūras, gara un fiziskās stājas – izkopšana; personas pašapziņas, pašvērtības apziņas, pašrefleksijas, valodspējas un radošuma izkopšana; iecietības, izlīgumspējas, līdzjūtības u.c. vispārcilvēcisko spēju attīstīšana; ievirze, motivācija un sagatavošana veiksmīgai profesionālajai karjerai³. Audzināšanas darbs vērsts uz to, lai bērnam un jauniešiem būtu visaptveroša izpratne par vērtībām un veidotos vērtējoša attieksme un atbildība par savu rīcību. Vērtības, par kurām izglītības procesā skolēniem veidojama izpratne un pozitīva attieksme, ir:

- cilvēks un viņa personība,
- dzīvība, veselība un drošība,
- garīgums un tikumība,
- cieņpilnas, atbildīgas un iecietīgas cilvēku savstarpējās attiecības,
- zināšanas un darbs savas un sabiedrības labklājības veicināšanai,
- patriotisms un pilsoniskā līdzdalība,
- ģimene,
- tradīcijas un kultūra,

¹ Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2007.-2013.gadam

² Civillikuma 177.pants un un Izglītības likuma 58.pants

³ Pedagoģijas terminu skaidrojošā vārdnīca. – R.: Zvaigzne ABC, 2000, 187.lpp.

- daba un vide ilgtspējīgā attīstībā.

Vispārcilvēcisko vērtību un dažādu sociālo jeb dzīvesprasmju apgūšana tiek īstenota visā izglītības procesā saskaņā ar valsts izglītības un mācību priekšmetu standartiem. Mācību nodarbībās un ārpusstundu aktivitātēs izglītības iestādē tiek veikta mācību un audzināšanas darbība, kas ir savstarpēji saistīts, nedalāms un vienots process.

Šobrīd valstī pilnveidojama audzināšanas darba **sistēma (process)**, nosakot kompetences, atbildību, uzdevumus visām iesaistītajām pusēm. Tieši vienotas izpratnes trūkums par kompetenču sadali starp audzināšanas darbā iesaistītajām pusēm – ģimeni, izglītības iestādi un sabiedrību – izraisa savstarpēju nesapratni, konflikta situācijas un audzināšanas darbības neefektivitāti, netiek savlaicīgi pamanītas un risinātas problēmas, kas saistītas ar bērnu un jauniešu vērtīborientāciju, antisociālu uzvedību un dažāda veida atkarībām.

Saasinoties sociāli ekonomiskajai un demogrāfiskajai situācijai valstī, jāņem vērā vairāki nozīmīgi faktori audzināšanas darba pilnveidē:

- bērnu un jauniešu skaita samazināšanās;
- izglītības iestāžu tīkla optimizācija;
- iedzīvotāju migrācija;
- iedzīvotāju sociālā noslāņošanās, bezdarbs u.c.

Pilnveidojot audzināšanas darba sistēmu, tiks panākta efektīvāka pedagogu profesionālā sagatavotība audzināšanas darbībai, ģimenes un izglītības iestādes sadarbība vienotu audzināšanas mērķu sasniegšanā, nostiprināts izglītības iestādes, pašvaldības institūciju un valsts sadarbības mehānisms, sabiedrībā veidosies konstruktīvāka attieksme pret jautājumiem, kas saistīti ar jaunās paaudzes audzināšanu.

Metodiskajos ieteikumos lietots termins – **skolēns**, ar to saprotot katru izglītojamo vispārējās izglītības un profesionālās izglītības iestādēs, un termins – **klases/grupas audzinātājs**, ar to saprotot pedagogu, kas veic noteiktas klases (grupas, kolektīva) audzināšanas darbu, vienlaikus nodrošinot individuālu pieeju katram skolēnam. Ar **atbalsta personālu** tiek saprasti sociālais pedagogs, skolas psihologs, logopēds, medicīniskais darbinieks, speciālais pedagogs, karjeras konsultants u.c. personas, kuras sniedz atbalstu skolēnam un pedagogam mācību un audzināšanas darbā. Termins – **izglītības iestāde** – tiek attiecināts uz vispārējās izglītības un profesionālās izglītības iestādi.

Situācijas raksturojums

Izglītības likuma 1.panta 4.punktā ir noteikts, ka „izglītības process ietver mācību un audzināšanas darbību. Izglītības rezultāts ir personas zināšanu, prasmju un attieksmju kopums”, un minētā likuma 2.pants nosaka, ka Izglītības likuma mērķis ir „nodrošināt katram Latvijas iedzīvotājam iespēju attīstīt savu garīgo un fizisko potenciālu, lai veidotos par patstāvīgu un attīstītu personību, demokrātiskas Latvijas valsts un sabiedrības locekli, un ka atbilstoši izglītojamā vecumam un vajadzībām tiek nodrošināta iespēja tikumiskai, estētiskai, intelektuālai un fiziskai attīstībai, sekmējot zinīgas, prasmīgas un audzinātas personības veidošanos”. Izglītības likuma 51.panta „Pedagoga vispārīgie pienākumi” pirmās daļas 2.punktā ir noteikts, ka pedagoga pienākums ir „veidot izglītojamā paša attieksmi pret sevi, citiem, darbu, dabu, kultūru, sabiedrību un valsti, audzināt krietnus, godprātīgus cilvēkus — Latvijas patriotus”.

Izglītības procesā uzmanība tiek pievērsta ne tikai akadēmisko zināšanu, bet arī dzīvesprasmju jeb sociālo prasmju apgūšanai un attieksmju veidošanai, kas ir saistīta ar vērtību, mērķu, principu, ideālu un normu kopumu. Taču nepilnīgi veicot audzināšanas darbību, daļai skolēnu (īpaši pamatizglītības posmā) pazeminās motivācija mācīties, pašattīstīties un pilnveidoties. Skolēniem pietrūkst izpratnes par savām tiesībām, pienākumiem un atbildību. Pieaug sabiedrībā pieņemtajām normām neatbilstošas uzvedības gadījumi (piemēram, emocionālā un fiziskā vardarbība skolēnu vidū), neprasme komunicēt un risināt konfliktus skolēnu savstarpējās attiecībās un attiecībās ar pedagogiem, skolas neapmeklēšana.

Lai sabalansētu skolēnu pienākumus un tiesības, 2010.gadā ir veikti grozījumi Izglītības likuma 54.un 55.pantā. Audzinot skolēnus, jāveido viņos izpratne par saviem pienākumiem, tiesībām un atbildību par savu rīcību. Ievērot likuma normas jāmāca jau no mazotnes.

Vērtībizglītības satura jautājumi iekļauti izglītības programmu galvenajos mērķos, uzdevumos un pamatprasībās mācību priekšmeta apguvei, kas noteikti Ministru kabineta 2006.gada 19.decembra noteikumos Nr.1027 „Noteikumi par valsts standartu pamatizglītībā un pamatizglītības mācību priekšmetu standartiem”, Ministru kabineta 2008.gada 2.septembra noteikumos Nr.715 „Noteikumi par valsts vispārējās vidējās izglītības standartu un vispārējās vidējās izglītības mācību priekšmetu standartiem” un Ministru kabineta 2000.gada 27.jūnija noteikumos Nr.211 „Noteikumi par valsts profesionālās vidējās izglītības standartu un valsts arodizglītības standartu”. Atbilstoši minēto Ministru kabineta noteikumu izglītības standartos izvirzītajām prasībām mācību priekšmetu programmās ir iekļautas tēmas, kas saistītas ar skolēnu pilsonisko izglītību, patriotisko un tikumisko audzināšanu, vidi, drošību un veselību, karjeru.

Valstī nav noteiktas vienotas prasības attiecībā uz audzināšanas darba reglamentējošu dokumentu izstrādi izglītības iestādē. Audzināšanas darbs norit saskaņā ar iestādes audzināšanas programmu vai plānu (kā patstāvīgu dokumentu vai arī kā izglītības programmas sastāvdaļu), lai sekmētu katras izglītības iestādes demokrātisku un radošu attīstību. Ikvienu izglītības iestāde, pamatojoties uz Izglītības likumu un citiem normatīvajiem dokumentiem, iestādes attīstības stratēģiju, mērķiem un uzdevumiem, īsteno audzināšanas darbu, kas nodrošina skolēnu garīgo un fizisko attīstību, viņu personības veidošanos.

Audzināšanas darbu izglītības iestādē vada vai koordinē iestādes direktors/vadītājs vai viņa vietnieks audzināšanas vai citā jomā. Ir gadījumi, kad audzināšanas darba koordinēšana deleģēta klašu audzinātāju metodiskās komisijas vadītājam vai kādam no pedagogiem. Saskaņā ar IZM 16.10.2009. rīkojumu Nr.425 „Par pedagoga darba pienākumu aprakstu paraugu apstiprināšanu” ir apstiprināts iestādes direktora/vadītāja vietnieka audzināšanas jomā darba pienākumu apraksta paraugs. Pienākumu saraksts apraksta paraugā ir tik apjomīgs, ka direktora/vadītāja vietnieks tos var īstenot tikai sadarbībā ar pedagogiem, klašu/grupu audzinātājiem, atbalsta personālu, sadarbības institūcijām, vecākiem u.c.

Audzināšanas procesā iesaistās visi pedagogi, bet īpaši tie pedagogi, kuri veic klases/grupas audzināšanas darbu, jeb klašu/grupu audzinātāji, kā arī atbalsta personāls. Daudzās izglītības iestādēs darbojas pedagogu komandas princips jeb mazās pedagoģiskās padomes, lai sniegtu atbalstu skolēnam un risinātu dažādus pedagoģiska rakstura jautājumus. Lai nodrošinātu audzināšanas darba efektivitāti, nepieciešams skaidri noteikt visu izglītības procesā iesaistīto personu lomu un kompetenci audzināšanas procesā, jo nereti tieši neskaidrs kompetenču sadalījums rada grūtības sasniegt mērķi.

Vispārējās izglītības iestādēs ir arī klašu audzinātāju metodiskās komisijas, kuru uzdevums ir veidot metodiskas rekomendācijas, apgūt un popularizēt labāko pieredzi, risināt dažādus ar audzināšanu saistītus jautājumus izglītības iestādē. Piemēram, komisija izstrādā klases stundu tematisko plānojumu, darba lapas un izdales materiālus skolēniem, aptauju un veidlapu paraugus, dažādu problēmsituāciju un konfliktu risināšanas modeļus, ieteikumus sadarbībai ar vecākiem.

Atbalsta personāla pieejamība izglītības iestādēs ir ļoti dažāda. To nosaka galvenokārt finanšu resursu pieejamība, nodrošinājums ar speciālistiem, dažādi citi faktori. Sociālā pedagoga esamību izglītības iestādē nosaka pašvaldība, jo minēto amata vienību nefinansē no valsts budžeta.

Valstī nav noteiktas vienotas prasības klases/grupas audzināšanas darba veikšanai, tādēļ izglītības iestādes direktors/vadītājs nosaka galvenās tiesības un pienākumus, kas veicami pedagogam, audzinot klasi/grupu.

Ministru kabineta 2009.gada 28.jūlija noteikumu Nr.836 „Pedagogu darba samaksas noteikumi” 37.punktā ir noteikts, ka klases audzināšanai vispārējās

izglītības iestādēs (izņemot pirmsskolas izglītības iestādes) un grupas audzināšanai profesionālās izglītības iestādēs tarificē līdz sešām mācību stundām nedēļā (līdz 240 stundām gadā profesionālās izglītības iestādēs).

Klases/grupas audzinātājs tradicionāli vistiešāk sniedz atbalstu savas audzināmās klases/grupas skolēniem.

Klases/grupas audzinātājs, ņemot vērā izglītības iestādes audzināšanas programmu/plānu un klases/grupas raksturojumu un skolēnu vajadzības, izstrādā audzināšanas darba programmu (plānu), kurā plāno un īsteno:

- 1) klases/grupas stundu tematus diskusijām,
- 2) skolēnu, viņu vajadzību un interešu izpēti sadarbībā ar pārējiem pedagogiem un atbalsta personālu,
- 3) sadarbību ar skolēniem un viņu vecākiem,
- 4) ārpusstundu aktivitātes klases/grupas kolektīva saliedēšanā.

Viens no pedagoga, kurš veic klases audzināšanas darbu, uzdevumiem ir organizēt klases audzināšanas stundas. Saskaņā ar IZM 2009.gada 17.augusta rīkojuma Nr. 345 „Par pamatizglītības programmas parauga apstiprināšanu” 1.pielikumu ir noteikts, ka klases audzināšanas stundās aplūkojamās tēmas ir:

- vērtībuzglītība,
- uzvedība un saskarsmes kultūra,
- patriotisms un pilsoniskā līdzdalība,
- veselīga dzīvesveida pamati un atkarību profilakse,
- darbība ekstremālās situācijās un satiksmes drošība,
- karjeras izvēle.

Vispārējās izglītības iestādēs klases audzināšanas stundu tematiskai plānošanai var izmantot Valsts jaunatnes iniciatīvu centra (no 2009.gada 1.jūlija Valsts izglītības satura centrs) izstrādāto metodisko līdzekli „Klases stundu programmas paraugs”, kurā klases stundām ieteiktas šādas tematiskās grupas: „Sevis izzināšana un pilnveidošana”, „Es ģimenē, klasē un skolā”, „Sabiedriskā līdzdalība”, „Karjeras izvēle”, „Veselība un vide” un „Drošība”.

Profesionālās izglītības iestādēs grupas stundu tematiskai plānošanai var izmantot metodiskos ieteikumus „Profesionālās izglītības iestādes grupas audzinātāja stundu programmas paraugs” un citus metodiskos materiālus, kuri atrodami Valsts izglītības satura centra mājas lapā www.visc.gov.lv.

Metodiskajos līdzekļos ietvertās tēmas ir cieši saistītas ar pedagoga, kurš audzina klasi/grupu, ikdienas uzdevumiem, piemēram:

- iepazīstināt skolēnus ar izglītības iestādes iekšējās kārtības noteikumiem, aktualizēt tos ikdienā, pārrunāt skolēnu pienākumus un tiesības, kopīgi izstrādāt klases/grupas iekšējās kārtības noteikumus, informēt par aktualitātēm izglītības iestādes dzīvē,
- analizēt skolēnu mācību sasniegumus un disciplīnu, viņu izaugsmes dinamiku, motivēt skolēnus veikt pašvērtējumu,

- veicināt klases/grupas kolektīva saliedēšanu, kopīgi ar skolēniem un viņu vecākiem organizējot klases/grupas pasākumus (ekskursijas, tikšanās, klases vakari u.c.) un veidojot klases/grupas tradīcijas,
- iesaistīt skolēnus izglītības iestādes organizētajos ārpusstundu pasākumos,
- organizēt skolēnu līdzdalību klases/grupas un izglītības iestādes vides saglabāšanā un sakopšanā,
- motivēt skolēnus iesaistīties skolēnu pašpārvaldē un ārpusstundu darbībā, t.sk. interešu izglītības programmās.

Skolēnu ārpusstundu aktivitātes

Šobrīd viens no aktuālākajiem uzdevumiem ir nodrošināt vienādas iespējas visiem bērniem un jauniešiem iekļauties un līdzdarboties izglītības procesā neatkarīgi no viņu vajadzībām un spējām, veselības un sociālā stāvokļa, dzīvesvietas u.c. apstākļiem, īpašu uzmanību pievēršot bērnu un jauniešu ar speciālām vajadzībām integrēšanai un iekļaušanai vispārējās izglītības, profesionālās izglītības iestādēs un interešu izglītības programmās. Izglītības iestāde jau šodien veidojas par daudznacionālu un multikulturālu vidi. Tādēļ būtisks ir jautājums, kā saglabāt latviešu tautas nemateriālo kultūras mantojumu, tradīcijas, kultūras vērtības, kā izkopt tās un pilnveidot, vienlaikus respektējot arī citu tautu kultūras un etniskās vajadzības.

Reizi piecos gados notiek Latvijas skolu jaunatnes dziesmu un deju svētki, kuriem skolēni mērķtiecīgi gatavojas visu starpsvētku periodu. X Latvijas skolu jaunatnes dziesmu un deju svētku (2010) sagatavošanas procesā iesaistījās vairāk nekā 100 000 bērnu un jauniešu, bet svētku norisēs Rīgā piedalījās 30975 dalībnieki no 1305 kolektīviem. Minētie svētki kļuva par skolēnu patriotiskās un estētiskās audzināšanas paraugstundu.

Lai īstenotu pilsonisko izglītību, katrā vispārējās un profesionālās izglītības iestādē ir izveidota skolēnu pašpārvalde, kuras uzdevums ir aktivizēt skolēnus sabiedriskai līdzdalībai, iesaistīties sev un izglītības iestādei nozīmīgu problēmu risināšanā un lēmumu pieņemšanā, apgūstot demokrātijas pamatus. Skolēni piedalās izglītojoši audzinošos pasākumos un aktivitātēs, kuras organizē vietējā pašvaldība, valsts institūcijas, nevalstiskās organizācijas, t.sk., bērnu un jauniešu organizācijas, un privātpersonas.

2009.gadā Latvijas Universitātes pētnieki (autoru kolektīvs) sagatavoja monogrāfiju „Latvijas jaunatnes portrets: integrācija sabiedrībā un marginalizācijas riski” (LU Akadēmiskais apgāds, Rīgā, 2009), kuras 5.nodaļas „Jauniešu identitāte un līdzdalība” apakšnodaļā „Jauniešu aktivitāte un līdzdalība” raksturota jauniešu līdzdalība skolas dzīvē, secinot, ka aptuveni piektā daļa skolēnu (21%) nepiedalās nekur, neiesaistās nedz klases, nedz skolas dzīvē. Lielākā daļa (79%) pēdējos trīs gadu laikā tādā vai citādā veidā bijuši iesaistīti kādā sabiedriskā vai politiskā aktivitātē savā mācību iestādē, visbiežāk tā bijusi piedalīšanās klases pasākumā vai skolas izklaides pasākumu organizēšanā.

Analizējot starptautiskā pilsoniskās izglītības IEA ICCS 2009 pētījuma Eiropas moduļa pirmos rezultātus par Latvijas skolēnu pilsonisko izglītību un identitāti Eiropā (LU Pedagoģijas, psiholoģijas un mākslas fakultāte, Izglītības pētniecības institūts, Rīgā, 2010), jāsecina, ka Latvijas skolēnu vidējie sasniegumi starptautiskajā pilsoniskās izglītības testā ir zemāki par Eiropas valstu skolēnu vidējo sasniegumu līmeni un ka salīdzinājumā ar citu valstu skolēniem Latvijas skolēniem Eiropas identitātes apziņa ir viszemākā.

Līdztekus tām ārpusstundu aktivitātēm, kuras nodrošina izglītības iestāde, pieaug nevalstisko organizāciju loma bērnu un jauniešu izglītošanā un audzināšanā. Lai sekmētu skolēnu patriotisko audzināšanu, daudzām izglītības iestādēm visā Latvijā ir izveidojusies veiksmīga sadarbība ar biedrību “Kokneses fonds” par skolēnu iesaistīšanu Likteņdārza (www.liktendarzs.lv) izveidē un biedrību „Virtuālā enciklopēdija” par Latvijas cilvēku likteņstāstu un tautai un valstij nozīmīgu notikumu izpēti un dokumentēšanu biogrāfiskajā enciklopēdijā „Latvijas ļaudis uz 21.gadsimta sliekšņa” (www.gramata21.lv).

Uzmanība tiek veltīta arī skolēnu veselīga dzīvesveida popularizēšanai - sadarbībā ar Latvijas Ģimenes plānošanas un seksuālās veselības asociāciju “Papardes zieds” (www.paprdeszieds.lv) pedagogi un skolēni tiek izglītoti un nodrošināti ar informatīvajiem materiāliem par seksuālās audzināšanas jautājumiem.

Latvijas Interneta asociācijas Net-Safe Latvia Drošāka interneta centrs ir sagatavojis daudzus nozīmīgus metodiskos materiālus, t.sk., rokasgrāmatu skolotājiem „Drošība internetā”, un organizē konkursus skolēniem un skolotājiem par drošības jautājumiem internetā (www.netsafe.lv).

Būtiska audzināšanas darba sastāvdaļa ir skolēnu iesaistīšanās interesešu izglītības programmās, citās ārpusstundu nodarbībās, projektos un aktivitātēs atbilstoši viņu interesēm un vajadzībām, nodrošinot socializāciju, vērtīborientāciju, saturīgu un lietderīgu brīvā laika pavadīšanu, karjeras izaugsmi. Interesešu izglītības programmās pašlaik ir iesaistījušies ~150 000 bērnu un jauniešu, daudzi pat vairākās programmās. Tādējādi skolēni papildina formālajā izglītībā iegūtās zināšanas un prasmes, izkopj radošumu un talantu, pilnveido dažādas dzīvesprasmes un profesionālās iemaņas, līdzdarbojas un pašattīstās, vingrinās uzvedības normu ievērošanā, veidojas par aktīviem un uzņēmīgiem sabiedrības locekļiem. Tomēr daļa skolēnu nav iesaistījušies interesešu izglītības programmās, jo piedāvātās programmas neatbilst viņu interesēm, nav pieejamas, trūkst informācijas par piedāvājumu u.c.

Viens no izglītības iestādes audzināšanas darba virzieniem ir skolēnu profesionālā orientācija un karjeras izvēle, lai izglītības procesā mācītu un palīdzētu bērniem un jauniešiem apgūt karjeras vadības prasmes, lai viņi mērķtiecīgi veidotu savu mācību, darba un profesionālo dzīvi.

Valsts izglītības attīstības aģentūra (VIAA) ESF līdzfinansētā projekta „Karjeras izglītības programmu nodrošinājums izglītības sistēmā” ietvaros ir izstrādājusi pedagoga rokasgrāmatas un metodiskos ieteikumus vispārējās izglītības 7.-9. un 10.-12.klašu audzinātājiem un profesionālās izglītības iestāžu grupu audzinātājiem karjeras izglītības jautājumos, kurās ir ieteiktas tematiskās grupas sevis izzināšanai un pašattīstībai, karjeras izpētei, plānošanai un lēmumu pieņemšanai, karjeras vadības prasmju apguvei, sadarbībai ar skolēnu vecākiem. VIAA sadarbībā ar izglītības iestādēm sagatavoja padomus skolēniem veiksmīgai karjeras izvēlei „Kurš mācību priekšmets man patīk vislabāk? (2008), brošūru „Karjeras izglītība skolā” (2010). Sagatavots arī materiāls vecākiem „Mans bērns izvēlas karjeru” (2010).

Katru mācību gadu Valsts izglītības satura centrs (VISC) organizē tradicionālo drošības nedēļu, kuras laikā tiek aktualizēti dažādi ar drošību saistīti jautājumi, un tajā piedalās Latvijas vispārējās izglītības iestāžu 1.–12.klašu skolēni un profesionālās izglītības iestāžu audzēkņi.

Pedagogu profesionālā pilnveide

Diskusijās ar izglītības iestāžu vadītājiem ir izskanējis viedoklis par jauno pedagogu nepietiekamo sagatavotību profesionāli veikt audzināšanas darbu klasē/grupā. Diskutējami un pētāmi ir jautājumi par to, cik līdzsvarota augstskolu studiju programmās ir audzināšanas teorija un prakse, vai jaunajiem pedagogiem, uzsākot darbu, ir nepieciešama mentora jeb padomdevēja palīdzība un atbalsts, cik pamatota ir atbrīvotā klases audzinātāja nepieciešamība izglītības iestādē.

Saskaņā ar Ministru kabineta 2011.gada 7.jūnija noteikumiem Nr.431. „Pedagogu profesionālās kvalifikācijas pilnveides kārtība” pedagogi ir atbildīgi par savas profesionālās kvalifikācijas pilnveidi, apgūstot profesionālās kvalifikācijas pilnveides programmas, kuru apjoms triju gadu laikā nav mazāks par 36 stundām (kopsummā), un plāno to sadarbībā ar izglītības iestādes vadītāju. Pedagogu profesionālās kvalifikācijas pilnveides programmu īstenotāji piedāvā pedagogiem dažādus ar audzināšanas darba jomu saistītus tālākizglītības kursus.

Eiropas Savienības struktūrfondu Nacionālās programmas projektā „Pedagogu tālākizglītības metodiskā tīkla nodrošinājuma izveide” ir izstrādāta „Tālākizglītības satura moduļu sistēma”, kas paredz pedagoga iespējas pilnveidot pedagoģisko meistarību un apgūt profesionālās pilnveides programmas atbilstoši pieciem kompetenču moduļiem.

Minētā projekta iestrādes atspoguļojas arī ESF projektā „Vispārējās izglītības pedagogu tālākizglītība”, kura ietvaros tiek piedāvātas daudzveidīgas tēmas, kuras skar audzināšanas darbu un klases audzinātāja kompetences paaugstināšanu, piem., „Pedagogu kompetenču pilnveide izglītības iestādes muzeja mācību un audzināšanas darba satura pilnveidošanā”, „Veselības mācības skolotāju profesionālo un pedagoģisko kompetenču pilnveide”, „Ētikas

skolotāju profesionālo un pedagoģisko kompetenču pilnveide”, „Klasvadības process, tā organizēšana un vadīšana. Sadarbība ar vecākiem”.

Minētā projekta ietvaros ir izstrādāta 72 stundu pedagogu profesionālās pilnveides programma „Pedagogu kompetenču pilnveide līderības prasmju attīstīšanai jauniešiem”.

Sadarbība ar vecākiem

Pedagogu aptaujās, diskusijās, semināros un konferencēs bieži izskan viedoklis, ka daļa vecāku nepietiekami interesējas par savu bērnu sasniegumiem un gaitām izglītības iestādē, jo uzskata, ka bērns jāaudzina pedagogam, un aizbildinās ar aizņemtību un neprasmī risināt problēmas, kas saistītas ar bērnu vecumposma, īpaši pusaudža, īpatnībām. Līdz ar to ir nepieciešams konstruktīvs risinājums ģimeņu, īpaši topošo un jauno vecāku, izglītošanai par jautājumiem, kas saistīti ar bērnu audzināšanu.

Lai nodrošinātu izglītības iegūšanu un skolēna vispusīgu attīstību, novērstu mācību nodarbību neattaisnotus kavējumus, jāsekmē vecāku līdzatbildība un pienākums sadarboties ar izglītības iestādi, kurā mācās bērns, ar pedagogiem un citām pedagoģiskajā procesā iesaistītām personām. Izglītības likums nosaka, ka vecāku pienākums ir informēt izglītības iestādi par bērna veselības stāvokli un citiem apstākļiem, ja tiem var būt būtiska ietekme uz mācību procesu, bet līdz šim nepastāvēja vienota kārtība, kā konkrēti izglītības iestādei un pašvaldībai jārikojas gadījumos, kad bērns bez attaisnojoša iemesla neapmeklē skolu. Lai normatīvajos aktos nostiprinātu valstī vienotu kārtību, ir pieņemti Ministru kabineta 2011.gada 1.februāra noteikumi Nr.89 „Kārtība, kādā izglītības iestāde informē izglītojamo vecākus, pašvaldības vai valsts iestādes, ja izglītojamais bez attaisnojoša iemesla neapmeklē izglītības iestādi”.

Ņemot vērā valsts sociāli ekonomisko situāciju, izglītības iestāde veic arī sociālā darba funkciju. Līdz ar to aktuāls ir jautājums par ģimenes, izglītības iestādes un dažādu speciālistu un institūciju koordinētu darbību. Ar bērnu un jauniešu izglītošanu un audzināšanu saistīto jautājumu risināšanā savas kompetences ietvaros iesaistītas arī citas ministrijas: Iekšlietu ministrija, Kultūras ministrija, Labklājības ministrija, Veselības ministrija, Aizsardzības ministrija u.c. un to padotības iestādes, kā arī pašvaldības. Ikvienai iestādei un institūcijai ir deleģēti pienākumi un uzdevumi, bet ne vienmēr konkrētu jautājumu risināšanā ir panākta mērķtiecīga, efektīva un koordinēta rīcība, tādēļ būtu jāizstrādā mehānisms saskaņotai darbībai, lai atbalsts bērnam, ģimenei un izglītības iestādei būtu efektīvs un savlaicīgs.

Šobrīd Latvijā vienlaicīgi tiek īstenoti vairāki valsts attīstības plānošanas dokumentos noteiktie rīcības virzieni, kuru ietvaros paredzēti pasākumi bērnu un jauniešu izglītošanai un preventīvai darbībai negatīvu parādību mazināšanā un novēršanā bērnu un jauniešu vidū, kā arī pedagogu un citu speciālistu izglītošanā par minētajiem jautājumiem.

Audzināšanas darba sistēmas koordinēšana valstī

IZM Valsts izglītības satura centram (VISC) ir deleģēta funkcija nodrošināt audzināšanas darba sistēmas darbību un attīstību valstī. Lai šīs funkcijas izpildi nodrošinātu, tiek organizēti informatīvi izglītojoši semināri audzināšanas darba koordinatoriem pašvaldībās, profesionālās izglītības iestāžu direktoru vietniekiem audzināšanas darbā, skolēnu pašpārvalžu koordinatoriem, starptautiskās jauniešu pašaudzināšanas programmas *Award* Latvijā koordinatoriem. Lai apzinātu un risinātu ar audzināšanas darbību saistītās problēmas izglītības iestādēs, nodrošinātu saikni ar pedagogiem - audzināšanas darba praktiķiem, ir izveidotas divas konsultatīvās padomes, kuras sniedz priekšlikumus audzināšanas darba pilnveidei gan vispārējās izglītības, gan profesionālās izglītības iestādēs.

Tradicionāli tiek organizētas pedagogu metodisko izstrādņu skates - izstādes, kurās pedagogi popularizē savu pieredzi un iegūt jaunas atziņas un ierosmes audzināšanas darba pilnveidē. VISC organizē arī valsts nozīmes pasākumus saistībā ar skolēnu patriotisko, pilsonisko, estētisko un ētisko audzināšanu, viņu interešu un radošo talantu izkopšanu, skolēniem iesaistoties daudzveidīgās interešu izglītības programmās.

VISC funkcijās ir koordinēt bērnu nometņu metodisko vadību, sekmēt nometņu organizēšanas pilnveidi, nodrošināt nometņu vadītāju apmācību. Ar ESF atbalstu tiek īstenots projekts „Kvalitatīvas metodikās vadības sistēmas nodrošināšana bērnu nometņu organizēšanai”, kura rezultātā izveidots metodiskais materiāls, jauna mājas lapa www.nometnes.gov.lv un organizēti informatīvi izglītojoši semināri reģionos.

Sadarbībā ar izdevniecību „Zvaigzne ABC” sērijā „Rokasgrāmata skolotājiem” ir sagatavoti vairāki pedagogiem noderīgi pieredzes apkopojuma krājumi: „Ar ko sākt” (jaunajiem klašu audzinātājiem), „Kā veidot tradīcijas”, „Kas jauns interešu izglītībā”.

VISC izveidojusies laba sadarbība ar Valsts bērnu tiesību aizsardzības inspekcijas speciālistiem, savstarpēji apmainoties ar aktuālu informāciju un sniedzot pedagogiem atbalstu bērnu tiesību aizsardzības jautājumos un popularizējot bērniem draudzīgas skolas ideju VBTAI iniciētā projekta „Draudzīga skola” ietvaros.

VISC katra mācību gada sākumā, ņemot vērā audzināšanas darba pēctecības un nepārtrauktības principu un katra gada prioritātes, arī Eiropas Savienībā noteiktās, izvirza prioritātes audzināšanas darbam un interešu izglītības īstenošanai.

Galvenās prioritātes audzināšanas darbā:

- Sekmēt skolēnu nacionālās un valstiskās identitātes un patriotisma nostiprināšanos, radot skolēniem iespējas līdzdalībai tautas tradīciju un

kultūrvēsturiskā mantojuma apgūšanā un saglabāšanā, savas skolas, novada/pilsētas sabiedriskās un kultūras dzīves veidošanā, apkārtējās vides izzināšanā un sakopšanā;

- Veicināt skolēnu izpratni, atbildību un rīcību saskaņā ar saviem pienākumiem un tiesībām un atbalstīt viņu pilsonisko līdzdalību izglītības iestādes un vietējās kopienas dzīvē;

- Motivēt skolēnus pašizglītībai un pašattīstībai, paaugstinot viņu atbildību par saviem mācību sasniegumiem, savu spēju, talantu un sociālo prasmju izkopšanu, savas karjeras izaugsmi un dzīvesdrošību;

- Rosināt skolēnus iesaistīties labdarībā un brīvprātīgo kustībā, veicinot tādu ētisko vērtību izkopšanu kā patiesums, taisnīgums, godīgums, nesavtība, līdzjūtība un iecietība un sekmējot paaudžu sadarbību un vienotību sabiedrībā.

Lai īstenotu izvirzītos mērķus, aktuāli vairāki uzdevumi:

- Sadarboties skolas ietvaros ar audzināšanu saistītu jautājumu risināšanā, izvirzot mērķus un uzdevumus, plānojot un īstenojot darbu, konsekventi un vienoti ievērojot izvirzītās prasības;

- Sistemātiski aktualizēt svarīgus jautājumus, piem., iekšējās kārtības noteikumus, skolas dzīves sekmīgai nodrošināšanai;

- Iesaistīt aktīvāk audzēkņu pašpārvaldes/ audzēkņus – līderus kopīgu jautājumu risināšanā;

- Izmantot mūsdienu tehnoloģiju iespējas un meklēt skolēniem interesantas darbības formas;

- Pilnveidot sadarbību ar vecākiem, iesaistīt vecākus skolas dzīves veidošanā;

- Pedagogu pieredzes apmaiņas veicināšana un labās prakses popularizēšana, organizējot pieredzes apmaiņas pasākumus izglītības iestādēs un novados/pilsētās;

- Iespēju robežās iesaistīšanās valsts nozīmes pasākumos interešu izglītībā un audzināšanas darbā (izglītības iestādes/novada/pilsētas/reģiona/valsts līmenī);

- Apzināt un izmantot pieejamos resursus ārpus skolas (*informatīvie, valsts un pašvaldību atbildīgie dienesti, sociālie un sadarbības partneri, sponsori, nevalstiskās organizācijas, ESF finansējuma piesaiste u.c.*).

Aktuāls ir jautājums par sabiedrības līdzdalību un sociālo līdzatbildību jaunās paaudzes audzināšanā. Izglītības iestādei ir sarežģīti veidot jaunās paaudzes vērtīborientāciju bez ģimenes, sabiedrības un valsts izpratnes un atbalsta laikā, kad vērojama ģimenes kā institūcijas nestabilitāte, sabiedrības iecietība pret plašsaziņas līdzekļos demonstrēto vardarbību, dažādo “šovu” uzplaukums, neiecietība pret citādo jeb tolerances trūkums daudzos dzīves aspektos, ētisko (tikumisko, morālo) normu pārkāpumi.

1. Metodisko ieteikumu sasaiste ar valdības un IZM prioritātēm un atbalstītajiem attīstības plānošanas dokumentiem

Metodiskie ieteikumi audzināšanas darba pilnveidei ir izstrādāti, pamatojoties uz attīstības plānošanas dokumentos noteiktajiem uzdevumiem :

- Izglītības attīstības pamatnostādnes 2007.-2013.gadam (*Ministru kabineta (turpmāk – MK) 2006.gada 27.septembra rīkojums Nr.742*);
- Valdības deklarācija par Ministru kabineta iecerēto darbību;
- Saeimas ilgtermiņa konceptuālais dokuments „Latvijas izaugsmes modelis: Cilvēks pirmajā vietā” (*apstiprināts 2005.gada oktobrī*);
- Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2007.-2013.gadam (*MK 2006.gada 4.jūlija noteikumi Nr.564*);
- Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz Latvija 2030.gadam (*apstiprināta Latvijas Republikas Saeimā 2010.gada jūnijā*)
- Konceptija „Karjeras attīstības atbalsta sistēmas pilnveidošana” (*MK 2006.gada 29.marta rīkojums Nr. 214*)
- Jaunatnes politikas valsts pamatnostādnes 2009.-2018.gadam (*MK 2009.gada 20.aprīļa rīkojums Nr.246*)
- Jaunatnes politikas valsts programma 2009.-2013.gadam (*MK 2009.gada 27.augusta rīkojums Nr.589*)
- Valsts kultūrpolitikas vadlīnijas 2006.-2015.gadam. Nacionāla valsts.” (*MK 2006.gada 18.aprīļa rīkojums Nr.264*);
- Mūžizglītības politikas pamatnostādnes 2007.-2013.gadam (*MK 2007.gada 23.februāra rīkojums Nr.111*);
- Dziesmu un deju svētku tradīcijas saglabāšanas un attīstības programma 2008.-2013.gadam (*MK 2008.gada 6.augusta rīkojums Nr.472*).

2. Normatīvie akti, aktuāli audzināšanas darbības īstenošanā:

Izglītības likums

Bērnu tiesību aizsardzības likums

ANO Konvencija par bērnu tiesībām

Ministru kabineta 24.11.2009. noteikumi Nr.1338 „Kārtība, kādā nodrošināma izglītojamo drošība izglītības iestādēs un to organizētajos pasākumos”

Ministru kabineta 01.09.2009. noteikumi Nr.981 „Bērnu nometņu organizēšanas un darbības kārtība”

Ministru kabineta 01.02.2011. noteikumi Nr.89 „Kārtība, kādā izglītības iestāde informē izglītojamo vecākus, pašvaldības vai valsts iestādes, ja izglītojamais bez attaisnojoša iemesla neapmeklē izglītības iestādi”

IZM „Ieteikumi kārtības, kādā izglītības iestāde informē izglītojamo vecākus, pašvaldības vai valsts iestādes, ja izglītojamais bez attaisnojoša iemesla neapmeklē izglītības iestādi, piemērošanai” (www.izm.gov.lv)

IZM 16.10.2009. rīkojums Nr.425 „Par pedagoga darba pienākumu aprakstu paraugu apstiprināšanu” ar 24 pielikumiem (www.izm.gov.lv)

3. Audzināšanas darba mērķis un apakšmērķi

Metodiskie ieteikumi paredz, ka audzināšanas darbs balstās uz šādiem principiem:

- **sadarbība** – audzināšanas jautājumu risināšanā iesaistās visas ieinteresētās puses: pedagogi un izglītības darbinieki, skolēni, vecāki un ģimene, valsts un pašvaldības institūcijas, nevalstiskās organizācijas, sabiedrība;
- **sistēmiskums** – nodrošināta audzināšanas darba sistēma un attīstība;
- **nepārtrauktība un pēctecība** audzināšanas darba īstenošanā un mērķu sasniegšanā;
- **ilgtspēja** – izglītības lēmumu pamatotība un līdzsvarota attīstība;
- **vienotība un veselums** – audzināšanas darbība ir īstenojama vienotā izglītības procesā;
- **atvērtība** informācijai un dialogam, sadarbībai, inovācijām.

Mērķis:

Pilnveidot sistēmisku un koordinētu, mērķtiecīgu un pēctecīgu audzināšanas darbu vispārējās izglītības un profesionālās izglītības iestādēs, lai nodrošinātu skolēnu veidošanos par zinošiem, radošiem, uzņēmīgiem un atbildīgiem cilvēkiem un sekmētu skolēnu pašattīstību un pašaudzināšanas prasmes.

Apakšmērķi:

1. Pilnveidot audzināšanas darbu izglītības procesā, veicinot pedagogu kompetenci audzināšanas darbā un skolēnu visaptverošu izpratni par vērtībām un pašaudzināšanas nozīmi personības izaugsmei.

Īstenojot minēto apakšmērķi, noteikti šādi rīcības virzieni:

- 1.1. Pēctecīga un mērķtiecīga audzināšanas darba īstenošana izglītības iestādē;
 - 1.2. Pedagogu kompetenču pilnveide un metodiskā atbalsta nodrošināšana audzināšanas jomā;
2. Veicināt audzināšanas darbā iesaistīto pušu sadarbību.

Īstenojot minēto apakšmērķi, noteikti šādi rīcības virzieni:

- 2.1. Pedagogu - skolēnu - ģimenes sadarbības veicināšana;
- 2.2. Izglītības iestādē audzināšanas darbā iesaistīto pušu sadarbības pilnveidošana;
- 2.3. Izglītības iestādes un valsts, pašvaldības un pašvaldības institūciju sadarbības veicināšana;
- 2.4. Sabiedrības līdzdalības sekmēšana audzināšanas darbā.

4. Plānojamie audzināšanas darba rezultāti

1. Pilnveidota audzināšanas darbība izglītības procesā, t.i., katrā mācību stundā tiek veicināta skolēnu vērtīborientācija un attieksmes veidošana pret sevi, citiem cilvēkiem, darbu, dabu, kultūras vērtībām, sabiedrību un valsti.

2. Ārpusstundu aktivitātēs un interešu izglītībā palielinās to pasākumu skaits, kas vērsti uz skolēnu pašaudzināšanu, radošo pašrealizāciju, sociālo prasmju attīstību, vērtīborientāciju un karjeras izaugsmi.

3. Skolēni iesaistās tautas tradīciju un kultūrvēsturiskā mantojuma izzināšanā, saglabāšanā un pilnveidē, apkārtējās vides sakopšanā.

4. Pieaudzis Latvijas skolu jaunatnes dziesmu un deju svētku procesā iesaistīto skolēnu skaits.

5. Paaugstinājusies skolēnu izpratne un atbildība par cieņas pilnām savstarpējām attiecībām, mazinot neiecietību un vardarbību konfliktu risināšanā, kā arī par veselīgu dzīvesveidu un personiskās drošības jautājumiem.

6. Pieaugusi skolēnu pašpārvalžu loma izglītības iestādes dzīvē.

7. Skolēni iesaistās labdarībā un brīvprātīgo darbā.

8. Pedagogi pilnveidojuši profesionālās un pedagoģiskās kompetences audzināšanas jomā informatīvi izglītojošos semināros un pedagogu profesionālās pilnveides programmās.

9. Organizēti pasākumi pedagogu labās prakses un pieredzes popularizēšanai un apgūšanai par vērtībizglītības īstenošanu un audzināšanas darba jautājumiem.

10. Izstrādāti dažādi metodiskie materiāli pedagogiem, kuri veic klases/grupas audzināšanu.

11. Nodrošināti karjeras izglītības īstenošanai nepieciešamie informatīvie un metodiskie materiāli (ieskaitot e-formā).

12. Izglītības iestādēs tiek īstenots mērķtiecīgs un pārskatāmi koordinēts audzināšanas darbs, sadarbojoties izglītības iestādes pedagoģiskajam personālam, skolēniem un viņu ģimenēm un citām audzināšanas darbā iesaistītām institūcijām (pašvaldības, valsts).

13. Pieaugusi vecāku informētība un aktivitāte, sadarbība ar izglītības iestādi.

14. Nevalstiskās organizācijas iesaistītas informatīvi izglītojošu pasākumu organizēšanā skolēniem un sabiedriskās domas veidošanā par jaunās paaudzes audzināšanas jautājumiem.

5. Audzināšanas darba galvenie uzdevumi un to īstenošanas formas

Nr.p.k.	Galvenie uzdevumi	Darba formas
1.1. Pēctecīga un mērķtiecīga audzināšanas darba īstenošana izglītības iestādē		
1.	Organizēt pasākumus skolēnu patriotisma audzināšanā, t.sk. valsts svētku svinēšana un atceres dienu atzīmēšana	Koncerti, izstādes, konkursi, diskusijas skolēnu radošo un izpētes darbu apkopojumi, klases stundas, svinīgas līnijas, sacensības, godināšanas, atceres un piemiņas pasākumi, lāpu gājieni, tikšanās, talkas, ekskursijas u.c.
2.	Organizēt pasākumus skolēnu pilsoniskās izglītības pilnveidē un Eiropas identitātes un piederības apziņas veicināšanā	Informēšana par Eiropas Savienībai nozīmīgiem notikumiem, pasākumi, akcijas, konkursi, diskusijas, klases stundas, ekskursijas
3.	Veicināt skolēnu sabiedrisko aktivitāti un līdzdalību vietējās kopienas un valsts dzīvē, vides sakārtošanā un saglabāšanā	Skolas, novada/pilsētas svētki, tradīcijas, talkas, labdarības akcijas, starpskolu projekti, klases stundas
4.	Nodrošināt skolēnu līdzdalību skolas pārvaldes jautājumu risināšanā	Informēšana, sanāksmes, diskusijas, aptaujas
5.	Atbalstīt skolēnu pašpārvalžu darbību un pieredzes popularizēšanu	Pašpārvalžu organizētās aktivitātes, informēšana
6.	Veicināt skolēnu iesaistīšanos jaunatnes nevalstiskajās organizācijās	Informēšana, tikšanās, pasākumi
7.	Iesaistīt skolēnus interešu izglītības programmās kultūrizglītībā, tehniskajā jaunradē, vides izglītībā un sporta interešu izglītībā	Interešu izglītības programmu piedāvājums, pasākumi
8.	Iesaistīt skolēnus Latvijas skolu jaunatnes dziesmu un deju svētku tradīcijas saglabāšanā un pilnveidošanā	Starpsvētku pasākumi, konkursi, skates, koncerti, izstādes Līdzdalība svētku norisēs
9.	Nodrošināt skolēnu iesaistīšanos pētnieciskajā darbībā savas skolas, novada/pilsētas izzināšanā un kultūras mantojuma un vides saglabāšanā	Novadpētniecība, izziņas taku veidošana, gidu kustība, konkursi, zinātniski pētnieciskā darbība
10.	Atbalstīt skolu muzeju darbību, iesaistot skolēnus tā pilnveidē un skolas vēstures, tradīciju un tēla veidošanā	Skolas simbolikas un tradīciju izzināšana, veidošana un ievērošana ikdienā un svētkos Skolas dzīves dokumentēšana un prezentēšana
11.	Lietderīgi un efektīvi izmantot projektu nedēļas skolēnu aktīvai līdzdalībai brīvprātīgajā darbā, drošības jautājumu apguvei u.c. tēmām atbilstoši izvirzītajām prioritātēm un tematikai mācību un audzināšanas darbā	Informēšana, līdzdalība, projekti, pieredzes apmaiņa
12.	Popularizēt jauniešu vidū Edinburgas hercoga starptautisko jauniešu	Informēšana, līdzdalība, projekti, pieredzes apmaiņa

	pašaudzināšanas programmu AWARD	
13.	Attīstīt jauniešu līderības prasmes, izmantojot starptautiskās programmas „Dreams + Teams” metodiku	Semināri, kursi, festivāli, pieredzes apmaiņa
14.	Organizēt pasākumus skolēnu profesionālajā orientācijā un karjeras izglītībā	Karjeras izglītības stundas, dienas, tikšanās, klases stundas, atvērto durvju dienas, konsultācijas, anketēšana, ekskursijas, vecāku, skolas absolventu, vietējo uzņēmumu resursu izmantošana
15.	Organizēt pasākumus skolēniem par drošības jautājumiem un rīcību ekstremālos apstākļos, veselīgu dzīvesveidu un atkarību profilaksi	Mācību semināri, praktiskas nodarbības, klases stundas, daudzveidīgas akcijas, konkursi, projektu nedēļas, tikšanās, mācību ekskursijas
16.	Veicināt skolēnu uzņēmējdarbības prasmju veidošanos, skolēnu mācību firmu organizēšanu	Informēšana, līdzdalība, projekti, pieredzes apmaiņa, tikšanās ar speciālistiem, ekskursijas
17.	Pievērst uzmanību skolēnu savstarpējo attiecību kultūrai, konfliktu risināšanai, vardarbības mazināšanai, iecietības veicināšanai	Klases stundas, diskusijas, projekti, pieredzes apmaiņa, lomu spēles, tikšanās ar speciālistiem
18.	Iesaistīties ESF projektos, kas veicinātu skolēnu mobilitāti, informētību un konkurētspēju	ESF projekti, aktivitātes, informācijas apmaiņa
19.	Organizēt pasākumus izglītības prestiža un skolēnu pašpilnveides un sabiedriskās līdzdalības veicināšanai skolēnu vidū	Apbalvošanas/pateicības pasākumi par skolēnu sasniegumiem mācību un ārpusstundu darbā
1.2. Pedagogu kompetenču pilnveide un metodiskā atbalsta nodrošināšana audzināšanas jomā		
1.	Veicināt pedagogu profesionālo pilnveidi	Semināri, kursi, konferences, projekti
2.	Organizēt pasākumus pedagogu labās prakses un pieredzes apkopošanai un popularizēšanai audzināšanas darba jautājumos	Metodisko izstrādņu skates, semināri, konferences, diskusijas, pedagoģiskie lasījumi, pieredzes apmaiņa, radošās darbnīcas, „ideju tirdziņi”
3.	Nodrošināt pedagogu darbību metodiskajās komisijās/apvienībās saistībā ar audzināšanas darbu	Līdzdalība metodisko komisiju/apvienību darbā
4.	Atbalstīt pedagogu līdzdalību ESF projektos skolotāju kompetenču pilnveidei	ESF projekti, aktivitātes
2.1. Pedagogu - skolēnu - ģimenes sadarbības veicināšana		
1.	Veicināt e-klases ieviešanu izglītības iestādēs informācijas nodrošināšanai ar vecākiem	
2.	Sadarbībai ar vecākiem/ģimeni izmantot jaunas un efektīvas sadarbības formas un metodes	Aptaujas, tikšanās, semināri, praktiskas nodarbības, vecāku sapulces, atvērto durvju dienas, vecāku dienas, konferences,

		informatīvi materiāli
3.	Organizēt vecākiem izglītojošus pasākumus par bērnu audzināšanas jautājumiem	Semināri, kursi un tikšanās ar speciālistiem, informatīvi materiāli
4.	Organizēt informatīvi izglītojošus pasākumus skolas/vecāku padomju pārstāvjiem	Semināri, diskusijas, sanāksmes
5.	Organizēt pasākumus, nodrošinot bērna, vecāku un pedagoga klātbūtni, lai risinātu jautājumus, kas saistīti ar skolēna mācību rezultātu analīzi un rekomendācijām personības attīstības pilnveidei	Individuālas tikšanās
2.2. Izglītības iestādē audzināšanas darbā iesaistīto pušu sadarbības pilnveidošana		
1.	Izstrādāt izglītības iestādes audzināšanas darba programmu/plānu mērķtiecīgai un plānveidīgai audzināšanas darba nodrošināšanai	Informēšana, programmas/plāna izstrāde, īstenošana, rezultātu izvērtēšana
2.	Izstrādāt vienotus principus/rīcības instrumentus/rekomendācijas/kārtības skolas pedagoģiskajam personālam kopīgai sadarbībai audzināšanas darbībā un rīcībai konkrētās situācijās	Skolas iekšējo normatīvo aktu izstrāde, informēšana
3.	Veicināt mācību priekšmetu skolotāju un klašu/grupu audzinātāju sadarbību mācību un audzināšanas darbībā	Diskusijas, sanāksmes, klases pasākumi
4.	Katram klases audzinātājam izstrādāt savas klases audzināšanas programmu vai plānu	Informēšana, programmas/plāna izstrāde, īstenošana, rezultātu izvērtēšana
5.	Nodrošināt efektīvu klašu/grupu audzinātāju un atbalsta personāla sadarbību	Diskusijas, sanāksmes, klases pasākumi
6.	Nodrošināt mentora vai cita veida atbalstu jaunajam klases/grupas audzinātājam	Atbalsta pasākumi
7.	Sniegt atbalstu skolas dienesta viesnīcas personālam ar skolēnu izglītību un sadzīvi saistīto jautājumu risināšanā	Atbalsta pasākumi
8.	Iesaistīt skolotājus – seniorus atbalsta sniegšanā jaunajiem pedagogiem un skolēniem	Atbalsta pasākumi
2.3. Izglītības iestādes un valsts, pašvaldības un pašvaldības institūciju sadarbības veicināšana		
1.	Sadarboties ar pašvaldības izglītības pārvaldi/speciālistu informācijas saņemšanas un apmaiņas nodrošināšanai	Informācijas aprīte, konsultācijas, līdzdalība
2.	Sadarboties ar atbildīgajām valsts un	Informācijas aprīte, konsultācijas, atbalsta

	pašvaldības institūcijām (piem., VBTAI, IKVD, bāriņtiesa u.c.) ar audzināšanas darbu saistītu jautājumu risināšanā	pasākumi skolēniem, vecākiem/ģimenei
3.	Iesaistīties valsts nozīmes pasākumos interešu izglītībā un audzināšanas darbā	IZM VISC organizētie ikgadējie valsts nozīmes pasākumi
4.	Veicināt atvērtas skolas vides veidošanos (skola kā izglītības, kultūras, sociālais centrs) vietējā kopienā	Projekti
5.	Veicināt sadarbību starp novada/pilsētas un reģiona izglītības iestādēm (vispārējās, profesionālās, profesionālās ievirzes, interešu izglītības)	Kopīgi pasākumi, sadarbības projekti, informācijas un pieredzes apmaiņa,
2.4. Sabiedrības līdzdalības sekmēšana audzināšanas darbā		
1.	Iesaistīt nevalstiskās organizācijas informatīvi izglītojošu pasākumu īstenošanā skolēniem	Pasākumi, semināri, konkursi, informēšana
2.	Veicināt skolēnu līdzdalību nevalstisko organizāciju organizētajos pasākumos, akcijās, kas sekmē skolēnu personības attīstību, jaunu zināšanu un daudzveidīgu sociālo prasmju apguvi	Pasākumi, informēšana, konkursi
3.	Piesaistīt vietējās kopienas uzņēmējus, sociālos un sadarbības partnerus, sabiedrībā populāras personības, skolas absolventus utt. konkrētu projektu īstenošanā	Projekti, tikšanās, pieredzes apmaiņa, konsultācijas, sponsorējuma piesaiste
4.	Popularizēt skolēnu un skolas sasniegumus vietējos, reģionālajos un citos masu medijos un informēt sabiedrību par audzināšanas darba labās prakses piemēriem	Informācijas aprīte
5.	Organizēt pasākumus, kas veicinātu skolotāja darba prestižu sabiedrībā	Pateicības dienas, tikšanās, gadagrāmatas veidošana, pieredzes popularizēšana